

MAGYAR KURIR

Bécsből, Pénteken, Május 17-dikén, 1822.

Török Birodalom.

Konstanczinápoly, Apr. 25d.
A' Görögök Scio szigete ellen intézett próbatételének korábban jöve-el szomorú vége, mint gondolni lehetett volna. Annak indítói elvették érdemlett jutalmokat; 's a' nagy szerencsétlenség az, hogy magokkal együtt 100,000 embert vontak a' veszedelembé, kik tulajdon indításokból soha sem zendültek volna fel olly Uralkodás ellen, melly velek különös kegyelemmel bánt, és hogy egy olly szigetet juttattak vég-veszedelemre 's pusztulásra, melly a' többek felett, földművelése, kereskedése 's gazdagsága által leginkább megkülönböztette magát.

Még ugyan közelébbi tudósításaink nincsenek, 's az Igazgatás sem nyilatkoztatott-ki eddig semmit ezen Expedízióról; de az, hogy a' Kapudan Basa minden Scio-ba sereglett Görögöket megvert, 's a' sziget lakosait magok megadására kényszerítette, kétségen kívül valóvá teszi a' dolgot. Az eddig érkezett hírek szerint, éppen akkor vitte által a' Basa Tschesménél egész seregét, midőn az Insurgensek a' várórzó erősségnek ostromához akartak kezdeni. Alig pillanták-meg az Ipsarai és Hydrai Insurgens hajóknak vezérjeik a' Török hajóssereget, hogy azonnal futásnak vették a' dolgot. De hét hajót még is elfogtak a' Törökök. A' szárazon lévén már a' Török sereg, eleinte szép szerint kívánt a' Basa a' Görögökkel bánti, 's erre nézve részszerint a' Görög Tisztekhez,

részszerint a' Városi Elöljárókhöz alkudozó Követeket küldött; de minden válasz lázasztó kiabálásból állott, mellyet ágyúlövések követtek. Ekkor tehát elkezdődött a' vérengző csata; az Insurgensek erős állásaikat 's batteriájikat egymásután kényszerítettven elhagyni, szinte a' város utszájig szakadatlan dühösséggel üzettek. Az öldöklés leirhatatlan; a' Törökök közül 5000 ember részint megöletett, részint nehézsébet kapott, 's ebből gondolható, mennyit veszthetett a' meggyőzetett rész. A' Catholicus lakosokat, kik mint más helyeken, úgy ezen szigeten sem vettek részt a' lázadásokban, a' Kormányozó Vehid Basa 's az idegen Consulok védelmezték 's rajtok sammi sérelem sem esett.

Könnyű általlátni, melly roszz következései lehetnek ezen történetnek Smyrnára, Scala-Nuovára, Samosra 's több helyekre nézve. De maga már a' Scio esete is igen szomorú, 's nagy számú Francia, Olasz, Német és Anglus kereskedőket vonsz a' romlásba, kik Konstanczinápolyban 's Smyrnában a' Sciobeliekkal széles kiterjedésű kereskedési egybekötetésben voltak.

Magános tudósítások szerint a' Nagy-Admiralis Samosha ment 's a' hajósseregnek egy osztályát Ipsara felé indította.

Salonikban Apr. elején nagy remülés volt a' miatt, hogy Kapitány Diamandi, ki Thessaliában néhány ezer embert szedett, öszve, Tirhalából, azon város felé marschirozott, 's a' Saloniki tengerbőlbeza

felállított Insurgens hajók' segítségével nagy reménységgel volt a' részére szerencsésen kiütendő ostrom iránt. Tegnap azonban értésünkre esett, hogy ötet Abulobut Mehmed Basa számos sereggel támadva meg, visszazaverte, seregeit szélytoszlatta, 's fegyvereinek 's eleségének nagy részét elfoglalta. Sok zászlók 's más jelei a' győzedelemnek Konstanczinápolyba vitettek, 's két vezéreknek fejek vétetett.

Apr. 17d. letétetett 's Boliba számkivetésbe küldetett a' Török Udvarnak eddig volt időközbeli Tolmácsa Stawraki-Aristarchi, 's helyét Jochja Effendi Török foglalta-el, ki születésére nézve Görög 's nevezetes Corfui familiából származott 's ifjú korában állott a' Török vallásra, 's néhány esztendőök olta egy olly Tanító-intézetnek Elöljárója volt, mellyben az ifjú Törökök az Udvar költségén idegen nyelvekre, Geographiára, Historiára és Mathesire tanittatnak.

Ma érkeztek-meg ide az Oláh Országi és Moldvai Küldöttek. Megkülönböztetéssel leszen elfogadtatások. Szállások a' Fánárban van rendelve, 's az Udvar különös kíséret (Mihmander) rendelt melléjük. (Ezen Küldöttek azok, kikről minden közönséges Levelek azt hírlétek, hogy erővel 's illetlen bánással hurczoltattak volna Konstanczinápolyba.)

Spanyol Amerika.

Mexikóból f. eszt. első napjaiban érkezett tudósítások szerint, Don Ramon del Mazo, a' Császár képét viselő Régenység' Elölülője, annak nevében egy Decretumot hirdettetett-ki, mellynek erejével Fő-Méltóságú D. Augustin Yturbidének nagy hatalom adatik, minden ajánlatások a' hivatalokra az ő kezén mennek által; minden sergeket ő kormányoz szárazon és vizen; a' hajós paszszusok' adása

is ötet illeti. Két kompánia gyalog testőrző sereg fog mellé adatni, melly csupán neki, vagy nemzetsége tagjának ad katonai tiszteletet. Továbbá egy, a' közönséges Creditet illető Junta állittatott, mellynek gondja alá a' Státus adósságai 's minden azokat tárgyzó Acták és útasítások tartoznak. Egyszersmind egy Biztost is küldött az Országlószék az egyesült Státusokba 500,000 piaszterrel, hogy kezdül két hajót vásároljon, 's lassankint tengeri erőt gyűjtögessen. A' Mexikói Congresszus, mint Törvényhozó - Tanács, Febr. 24d. a' Mexiko' függetlenségét megállapított Igualai szerződés aláíratatása napján fog egybegyűlni. A' Követek száma 162 (Mexiko' népeisége hat millió) kik közt valami húsz Képviselő van a' Papság részéről.

Spanyol Ország.

Egy Madridi Ujság következő rövid életírását adja az újra feléledett Canonok Merinónak. Ő 1809ben Willabioi Pap volt, melly falu a' Lermai kerületben Burgos tartományában esik. Ott egykor a' Francziák rútúl bántak vele 's egy Katona-tiszt arra akará kényszeríteni, hogy bútyarát vinné a' következő statióig. Ekkor Merinó útát vesztett, haza futott, ragadá vadász fegyverét, lóra ült, 's a' falujából magával vitt négy ifju legénnyel az Arandaból Madridba vivő országúton portyászott, hol egy ellenséges Kurirt elfogott 's annak hivatalos leveleit a' Sevillai Juntához küldötte. Serkentetvén benne a' vitézség, kevés idő mulva 50, végre 100-ember vezére leve; 's 1810ben 3000-re szaporítá seregét 's Obersteri rangot kapott az Uralkodó-széktől, 's hadiseregének elosztatásakor Brigadéros títullussal bocsáttatott-el. A' Király visszajövetele után abbéli kívánságát jelenté, hogy

ismét Egyházi karba szeretne lépni, 's a' Valenciai Káptalannál Kanonokká lett. 1821-ben egyszerre csak odahagyá hivatalát 's Burgos környékén egy csoportot szedett-öszve, mellyel a' Constituziót felforgassa. De megcsalván reménységében, darab ideig védelmezte magát az üldöző seregek ellen 's végre eltűnt.

A' Corteseknek Apr. 18, 19, 20, és 21diki ülései ránk nézve semmi nevezetes dolgokat nem foglalnak magokban. — Apr. 22d. olly hír futotta - bé Madridot, hogy a' Carthagennai örzősereg felzendült, 's a' Nemzeti Militziával való egyenetlensége miatt magát az erősségbe visszavonván, a' lakosokkal minden közösülhetést elzárt. 'S minthogy magok a' Tiszti-karok is különböző velekedésben vannak ezen szakadásnak okáról, annak szomorú következéseitől lehet tartani.

Generalis Lopez Bannost, az ötödik Kanton-osztálynak eddig volt Commendantját, Sz. Sebestyén városára és tartományára nézve, Apr. 18d. Generalis Penez váltotta-fel.

Saragossában, a' belső dolgokra ügyelő Miniszternek, Moscosonak képe, az önvállalkozott Militziának szélytosztatását 's új rendbeszedését tárgyazó plánumáért, megégettetett.

Barcelonában újra megháborított a' csendesség, 's a' törvényszék szükségesnek tartá, az úgy nevezett Hazai Társaság öszvegyűlésének helyét bézárnai, mert az két nap egymás után, ismét lázzadó mozgásokra szolgáltatott alkalmatosságot.

A' Hermosa-Gita sebes-hajó, melly mostanában evezett-el Corunából, hogy a' partokat vizsgálja 's a' lopva-kereskedőket nyomozza, ugyan ezen lopva-kereskedőtől négy órai viadal után csaknem a' kikötő előtt fogattatott-el.

Antiquerraban egy processio alkalmatosságot adott a' polgárok és az örzősereg közt való csatázásra. Eleinte néhány polgárok sebesítették-meg; de a' kik fegyverért futottak 's magoknak elégtételt vettek. Kilencz Tiszt leve áldozatjává a' katonák helytelen magok viseletének.

Pápa Birtokok.

Közönséges Levelek jelentik Romából Apr. 27d.: „Az Igazgató-szék Civitavechia mellett egy Ispotálynak és egy Fegyveresháznak építésére, kimutatta a' szükséges költséget. Ezeknek a' kereskedésre nézve nagy hasznok leszen, minthogy így majd nem kéntelenítettnek az Egyiptomból jövő hajók, Livornóba vagy Marsellbe menni Contumaczia tartás véget. — A' Fő Kincstár-mester Cristaldi 's az út-és vízépitő Inspector Nicolai, a' napokban, számos vízmérőktől kísértetve, Ripa Grandéból a' mi kikötőnkől elevezvén; a' Tiberis mentiben, Fiumicioig, hol az a' tengerbe omlik, lementek, hogy azon munkákat szemügyre vegyék, mellyek a' víz körül, a' hajókázhatás könnyítésére 's a' nevezett kikötőbe való bevezetésre, szükségesek lennének.

P r u s z s z i a.

Berlini közönséges Levelek jelentik Apr. 30d.: „A' Mehlenburgi Uralkodó Herceg 's Alexandrina Kir. Herczegné házassági egybekötöttéseknél inneplése Május 25d. kezdődik 's tiz napig fog tartani.

Az Erfurtból Berlinbe járó postakocsist négy útonálló megtámadta, 's 2000 tallérig aranyban és papirosban kirabolta. A' haramiák halálosan megsebesítették 's megkötözték a' felvigyázót és a' kocsist, kik sebeikben meghaltak; amazok pedig Nordhausennél elfogattattak, mikor még minden pénz meg volt nálók.

Franciaország.

Párizsból Május 4d. indult tudósítások szerint, az előtt való nap, mint a mellyen 1814b. Párizsba bemenetelét tartotta a Király, elfogadta a Királyi Familiának, főbb hivataloknak, a' Követségeknék, s a' Párizsban mulató jelesebb idegeneknek szerencse-kívánásait. Délután 2 és 3 óra közt kikocsizott Ő Felsege, s mindenféle nagy örömkialtásokkal fogadtatott. A' Nemzeti Gárda foglalt el minden strázsa állásokat a' Tuileriában. A' Seine Departement Praefectusa lerette a' St. Martini canalis zsilipjének fundamentát, s több közönséges épületeknek talpköveik is letétettek. Estvo az egész város világosítva volt.

A' Lillei Ujság után, Marquis de Prié és Saint-Michel Úr, Piemonti szökevények, ugyan ott, Apr. 30d. a' játékszínben elfogattattak, s más nap reggel Burgesbe vitettek.

Attila című szomorú-játék, melly néhány napok oltá nagy meglepéddel adatott-elő, felsőbb parancsolatnál fogva bétiltatott, a' mint mondják egy sor vers miatt, mellyet a' Censura kitorölt, s a' játszó tévedésből vagy készakarva elmondott. A' vers ez: „Les Francs suivent un chef, et braveraient un maitre.“

Figyelemre méltó, hogy Sieyes Úrnak folyóírásai („Próbatétel a' privilegiu-mokról“ és „Mi a' harmadik Rend?“) mellyek 1789ben a' Revolutziót segítették, de azolta feledékenységre mentek, most új nyomtatásban jelentek-meg.

A' Touloni törvényszék előtt nevezetes büntető-per foly mostanában. A' vádlásból e' jön ki: „Valami Fidele Armand Vallé, egynéhány hónapok oltá Marseillében tartózkodott olly szín alatt, mintha azon

katoná személyek között való volna, kik Európának különböző részeiből oda-mennek, hogy Görögországba elevezhessenek. Hogy ez csak szünetelt dolog volt, abból megtetszik, hogy ittlétele több hajók mentek-el azon útra s ő nem használta az alkalmatosságot. Vallé mindent elkövetett Marseilleben tartózkodása alatt, hogy valóságos célját elérhesse, melly a' Király uralkodása ellen való lázadás' indításában állott. Azért is több Görögországba szándékozókkal szoros szövetséget kötött: Spinola, Salomon, Renaud, Chaffaud és Constantin azok, kik Vallével közösen munkálódtak, s az ő büntetésre méltó célzásának elősegítői voltak. A' fő a' dologban egy Caron nevű Stabalis Tiszt. Vallé, Salomon, és Renaud a' Marseilleből Görögországba szándékozó katonákat a' Caron költségén vendégelték, s imigy oktatgatták: „Mire keresnétek Görögországban előmenetelt és prédát? Itt nagyobb hasznót várhattok; az Uralkodó-szék rövid időn öszvedül, s Franciaországnak nevezetesebb városai Marseille példájára fel fogják fejeket emelni; az első megtámadásra itt már 400 ember áll készen; pénz van elég, s tisztelettel járó hivatalok is lesznek.“ Már a' hely meg volt határozva, hol az öszveeshüdtek fegyvert kapnak. Az öszveeshüvés kiütése napja akkorra volt téve, mikor a' Caron batalionabeli katonák fognak a' Praefectus és Osz-tályos Kommendans előtt atrázsálni, kikhez apró csapatonként menjenek majd az öszveeshüdtek, s kénszerítsék őket az elibek adott rendelkezésnek aláírására, mellyet ha cselekedni nem akarnának, félre vehék az útból. Alig kezdett érni Marseillebe a' plánum, hogy Vallé déli Francia Oszágnak több városaiban is próbát tett. Jan. 7d. érkezett Toulonba, s tüstént a' régi Gárda Tisztek után tudakozódott. Hármat nevez-

tek neki: Sicard, David, és Balandrier nevüket. Sietett ezeknek ismeretségekbe jutni, gazdagon megvendégelte őket egy kávéházban, 's lássanként kifejté plánumát; de Kapitány Sicard — helyesen e vagy helytelenül, az iránta intézett per folyamata fogja megmutatni — azt híván, hogy Valléban olly titkos Agenst fog felfedezni, ki a' Görög Országba rendelt katonákat 's a' régi Ármada Tisztjeit akarja büntetésre méltó czélzásokba keverni, ötöt nyakon csípte 's a' más két Tisztnek segítségével bécsukatta. A' Vallé papirosai közt, az általa forralt öszveesküvésről fontos irások találtattak, 's ezeknek következésében kerekedett a' per.

Nagy Britannia és Irlandia.

Limericki levelek Apr. 25d. jelentik, hogy ezen Grófságbeli parasztok egynéhány naptól fogva egész készséggel adják be fegyvereiket, 's ez örvendetes kinezés a' jövendőre nézve.

Apr. 21d. iszonyú szélvész dühösködött az Irlandiai déli tengerparton, melly sok hajókat öszverontott, nevezetesen a' Kir. Fregátot Confiancét 's a' Sandwich nevezetű postahajót.

Május 15d. Bécsben, a' Státus papirosainak közép-árrok:

Státus kötelezőlevele 5 pCtmal Conv. Pénzben 75 3/8; Ugyan az 2 1/2 pCtmal —; Sorsvonásos költsön 1820ról 100 for. C. P. 110 3/4; Ugyan az 1821ről 100 for. Conv. Pben. 94 1/4; Bizonyítás 1821dik költsönről 100 ftért Conv. Pénzben —; Bécs Városi-Banko Obligáziók 2 1/2 pCtmal 35 1/2; 100 forint Conv. Pénz 250 f. V. Cz-ban. — t Bank-Aktzia 681 710 f. C. P.

Magyar Ország.

A' mai Pesti Postával következő nyomtatott Jelentést vettünk:

„A' nagy, és nemzeti ditsősségre tartozó tetteknek mesterséges leábrázolások, eleitől fogva leghathatósabb eszköz volt, a' jeles viselt dolognak a' világ előtt eleven emlékezetben lehető fenntartására, és ilyen munkával foglalatoskodni, egy kész művésznak legillendőbb elhatározása.

A' honnan Kraft Péter, Cs. K. Képfestő, a' ki Tekintetes Nemes Pest, Békés, Nógrád 's több Vármegyék számokra készített festései által a' mestermivekben gyönyörködő Magyar Hazafjak előtt is már eléggé ismeretes, feltette magában, hogy a' K. Magyar Muzem számára, Zrinyinek a' Szigetvári hídon lett vitézi elesét, és halálát mint legfelségesebb példáját a' Királyért 's Hazáért esett nagylelkű magafeláldozásának, egy festésben leábrázolja, melynek nagysága 22 lábnyi, 's úgy a' mint a' Lipsiai és Asperni ütközeteket ugyan ő már a' Bécsi Cs. K. Invalidus-ház számára lefestette.

Ezen feltett szándéknak végrehajtását subscriptio után legjobban elérhetni, ha t. i. 300 Subscribens Hazafjak találkoznak, kik fejenkint 10 forintnak ezüst pénzben lejendő ajánlása által, a' festésnek, hozzá illő diszes képrámának 's a' felállításnak költségét magokra veszik.

Ő Cs. K. Felségének azon kegyelmes tetszése, mellyet a' Zrinyi vitéz halála örök emlékezetére jelesen készített festésen kinyilatkoztatni méltóztatott, nem különben az e' végre Ő Cs. K. Felségétől, és a' Felséges Cs. K. Fő Herczogeaktól is kegyesen, és gazdagon ajánlott aláírási se-

gedelem azon köz óhajtást gerjesztette, hogy a' Nemzeti Magyar Muzzeum még több illy jeles mestermivvel diszesítették; annnyival inkább, mivel az Ország Nagyjainak, valamint általjában a' számos Magyar Nemességnek is az efféle Nemzeti diszt és hírt - nevet dicsőítő tárgyra kész adakozósága közönségesen ismeretes.

Ehez képest a' választás most Uralkodó Ö. Cs. K. Felségének Budán 1792ben, Junius 5dikén véghez ment Koronáztatásának lefestésére esett, melly mint Historiái s arczképekkel rakott mív, az ott hivatal szerint jelen volt személyeket jól eltalálva s illendő öltözetekben ábrázolná. Ez a' Festés minden mellesleg költséggel együtt 5000 forintba kerülne pengő pénzben.

Továbbá, munkába vétetik boldog emlékezetű Nagy Mária Theresia lefestése, midőn Ö. 1741ben Pozsonyban, később Császárrá lett II. Józsefet, akkor még kisdedet, a' Nemeslelkű Magyar Nemzetnek bemutatja, s oltalmába ajánlja; mely festés 3000 forintba kerülne, pengő pénzben.

Végre készittetik egy érczoltár, mellyre 1000 ezüst forint szükséges, a' mellyben azon Könyv fog tartatni, a' hová az említett két Festés, és az Oltár készítésére 10 ezüst forint aláírásával, számszerint 900 megkívántató Hazafjak neveiket beirandják.

Hogyha az aláírások után öszegyülő adakozás a' szükséges költségeket felyülhaladná, akkor a' maradékkal a' Nemzeti Magyar Muzzeum tökepénze szaporittatik.

A' Dunán-inneni Helvetika Vallású Ekklesiáknak Fő-Curátora, Mélt. Rádai Gróf Rádai Pál Cs. K. Kamarás Úr Ö. Nagysága f. h. 6d. Péczelen, Pest mellett, tar-

tott hivatala szerint első Superintendenciális Gyűlést, mellyre ezen Kerületbeli mind Világi mind Egyházi Férffjak igen számosan jelentek meg. A' Gyűlés igen helyes és böles rendtartással ment végbe, a' mi a' Mélt. Fő Curátor Úr kormányra termett ügyességének fényes bizonyósága. De ezenkívül Ö. Nagyságának nyájás leereszkedése, szíves barátsága és Magyar Vendégszeretése minden szíveket magához ragadott, s kormányozása alatt mindenesek jót reménylenek.

Vác zról. Boldogult Fő Tiszt. Tiller József Úr helyébe, a' megüresült Váci Püspökség' Fő Vicariusává, Fő Tiszt. Bodonyi Miklós Úr Dombói Apát, Custos és Fő Esperest s a' Püspöki Lyceum' Pro-Directora választatott.

Szombathely. Nemzetünk a' tanuló Ifjúságnak helyes és célirányos neveltetését mennyire szíven hordozza, mennyire igyekeznek annak a' tudományos kiveltetésben előmenetelét segiteni, újonnan jeles példával bizonyították T. N. Vas Vármegyének Rendjei. Nemes elköhülléssel magokra vállalván a' Szombathelyi K. Lyceum megállapításakor a' tudományoknak hasznos közöltetésekre megkivánt eszközöknek beszerzéseket, minthogy a' folyó iskolai esztendő elején a' N. Vármegyének jelentést tettek az Intézet' tagjai, hogy a' gyönyörű természet tudományának sikerebb előadatására, a' már megszerzettekén kívül az újabb próbatételekre némelly eszközök kivántatának, tüstént e' végre hatodfél száz forintot rendeltek és hathatós pártfogásokat mind e' pontban, mind az Intézet egyéb szükségeiben megígérték. És valóban méltó is illyen figyelemre ezen Intézet, mellyben esztendőnkint nemesak számos Vas, Szala, Soprony, Veszprém, Somogy, és más Vár-

megyebeli Magyar Ifjak; hanem a' szomszéd Horvát és Tót Országból, nem különben Illyriából és Stajer tartományból is nagy számmal hallgatják a' philosophiai tudományokat. E' folyó iskolai esztendőben vannak Iső esztendőbeli Philosophusok 119en; Ifd. esztendőbeliek 92ten, együtt: 211.

A' T. T. Praemonstratensis Urakra bízott Szombathelyi Kir. Gymnasiumban 309 Ifjú tanúl.

Az ugyan ott lévő Nemzeti Iskolában, melly két rendből áll, ugyan annyi Tanítók alatt, van öszveséggel 266 tanuló gyermek.

E' szerint az egész tanuló Ifjuság' száma minden Iskolákban öszveszámlálván, 786ra megyen.

Zágráb. Tek. Czulifay Gábor Úr, T. N. Zágráb Vármegye Tábla-Birája olyan kályhát talált fel, melly a' mostaniaktól egészen különbözvén, sokkal szebb, csinosabb, kevesebb fát kíván, a' meleget mind hamarabb közli, mind irányosabbá 's kedvesebbé teszi, egyszersmind a' levegőt különösen megtisztítja; mellyért Ő Felségétől öt esztendőre kirekesztő Privilegiumot nyert.

Elegyes Dolgok.

Bécs. F. h. gd. délután, egyik külső Városban egy 12 esztendős gyermek, egy, csak mostanában épített 3 1/2 öles 1 1/2 láb magasságú kőfállal kerített, de még be nem fedett kútba belébukott. Atyja segítségére sietett fijának 's elmerült. Ezután egy szomszéd futa-elő, leszállott a' kútba, 's lent maradt. Végre egy közel dolgozó kútépítő legény jöve-elő, ki hasonlóképen lement a' kútba 's úgy járt mint a' többi. A' négy személyt nagy munkával lehetett kihúzni, 's rajtok számos Seborvosok, minden elibek szabott

módok' elkövetésével sem segíthettek. Az Orvosok úgy találták, hogy ezen szerencsétleneket a' kútban lévő szénsavany-gázzal terhelt levegő bódította - el 's úgy fúladtak meg.

Felső Schafhausenben az Emmendingeni Kerületben, Freiburgtól három órányira, f. h. Isőjén egy ifjú házaspárt, melly a' közelgető égháború elől egy diófa alá futott, a' menykő agyon cspott. A' férjfi a' fa mellett álva, az aszszony a' földön fekvé találtattak. — Ezen iszonyú példa újra tanúságul szolgálhat a' mezei lakosoknak, hogy égháborúkor inkább a' szabad mezőn maradjanak, mint fák alatt keressenek menedéket, kivált olyanok alatt, mellyek erősebb kigözölgéseknél fogva inkább magokhoz vonják a' menykövet, millyenek a' diófa, tölgyfa, cserfa 's a' t.

J e l e n t é s

a' Lexicon Mineralogicumról.

Tek. Tudós Kovács Mihály Doktor Úr, már az Ujságok által több ízben hirdett Ásványok Szótárát nemcsak három nyelven, a' mint ígérte volt, elkészítette, hanem, hogy részszerint a' Magyar Tudósokkal a' Külföldnek tudományos előmeneteleit megismertesse, részszerint a' Külföldi Tudósoknak a' Magyar könyvek használatát megkönnyébbítse, a' Deák, Magyar, 's Német nevezeteken kívül, Toldalékban a' Franczia, Anglus, Olasz, Muszka, Svéd, 's Dán nyelvekbeli nevezetekkel, Deák magyarázattal megtoldotta. Így tehát ezen Szótárt kilencz nyelvű Ásvány Szótárnak lehet mondani. — Az első részben azon példa nélkül való terhes munkát vitte végbe a' Szerző Úr, hogy minden Ásvány nevezetének igaz eredetét kinyomozá 's kifejtegeté. Mellyre

nézve valóságos új munkát vitt végbe 's a' természeti testeknek igaz ismeretét minden Európai nagyobb Nemzetekkel közlőte. A' munka minden tudományt szerető ember előtt becses és hasznos lehet, de kivált a' tanuló Ifjúságra nézve valóságos jóítemény, 's ezen tekintetből, mint Literaturánknak jeles nyeresége, mindeneknek ajánlható.

A' munka jövő Medárd napi Vásár hetére teljesen elkészül, 's kiki, a' hol vagy előrefizetett vagy magát feljegyeztette, ott kezéhez veheti. Ezentúl az ára 6 f. 40 xr. lesz.

Magános Jegyzések

a' Kolozsvári Erdélyi Nemzeti Magyar Játzó-színen a' Nemzeti Játzó Társaság által előadatott németly Darabokról.

I.

Nov. 15-én 1821. az Erdélyi Magyar Nemzeti Játzó-színen Kolozsvárt előadatott Körner Hedvigje 3 Felvonásban. — Az első és második Felvonásban sok Jelenések voltak, mellyek sem a' történet világosítására nem szolgáltak, sem a' kifejtődést nem segítették, sem pedig azt nyomosabbá, vagy résztvevőbbé nem tették. — Szépek benne a' hely. egysége, a' Gróf és Hedvig Charactere. — Mesteri pedig a' Rudolfé. Jól volt véve az előadás ideje. Hibás volt a' Gróf 15. Jelenésében a' módi selyem kalap, melly helyett jobb lett volna egy módi sapka; — dicséretes volt az az atyai és pallérozott magánási szelidség, melly a' Gróf előadója testállásában, az Író céljával tökéletesen megfelve uralkodott. Hedvigben elmaradhatott volna a' különben csinos előadó, kitetsző volt valamennyiben hibája

test állásának, a' második Felvonásban a' Rudolftól kibalgattatott magános beszédében, melly ugyan különben igen jól mondatott-el, csak ne lettek volna test mozdulati balra intézve, minthogy Rudolf igen közel a' felől állott; csakugyan ezen hibácska kitetszőségét segítette Rudolf igen előlépése, ki helyesen mindjárt az ajtónál megálhatott volna; valóban dicsérhető azonban, azon, a' Dráma természetéhez, és az Írótól is szempontúl tartott nőttön növvő belső tusakodás kimutatása helyes módja, mellyet benne a' szerelem és háládatosság szült, az eset elrendelése szerint — mely előadás mód, csendes külsőjével az egész Játékban test állásit folytatni kívánta és igyekezett. A' Rudolf öltözete, mely Banditai inkább, hogy sem fő-vadászi volt, a' Játék előadásába vett idővel merőbe ellenkezésben volt, valamint testállási is az Írótól festett Characterével; kitetsző fogyatkozása öltözetének minden esetre a' hibázott Vadász kész volt. — Hibás volt a' Lorenzó, és másik Tolvaj Társa késedelme, a' Rudolf öngyilkosságmegpróbálásakor. A' Julius előadója öltözete, testállási declamatioja, mind végig fogyatkozott. A' fekvő vas ajtó akadályoztatta a' Rudolf akkori előadását, nem lévén követve az előadásban az Író úmutatása, hanem lövésre lévén az változtatva, a' fennálló ajtó a' Catastrophe teljességét segítette volna. — A' Statisták kevesen voltak, mind a' Grófi cselédekre, mind a' tolvajokra nézve. — A' Muzsika felettébb gyenge volt. — A' Fordítás szép tiszta magyarsággal készült, kivéven némi idiotismusokat, mellyek hasonló idiotismussal fordítandók valának. — Egyéb-iránt pontos volt a' Játék folyamata.

(Folytatása következik.)